

СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ Просветители на българския народ,
съпокровители на Европа

Делото на светите **братя Константин-Кирил** и Методий надхвърля рамките на българската история и слага своя **отпечатък върху развитието на славянството** и цялата европейска цивилизация. Създаването на славянското писмо е едно от **най-забележителните** и **най-важни** събития в историята на българската и **въобще на славянската** култура. Пък и колко от създателите на оригинални **писмени системи са имали** историческия шанс да останат **в паметта на** потомството?

Официалните светски източници дават доста оскъдна информация за **живота и делото на** двамата братя, но за сметка на това съществува богата **житийна литература, в която основните моменти на** техния жизнен и творчески път са подробно **представени**. Методий е роден през 815 г., а Кирил - около 820 г. в Солун, в семейството на **Мария и висшия византийски военачалник Лъв, заместник на солунския стратег**. Това многолюдно **семейство според житие-** писеца на Методий е "от добър и почтен род, отдавна познат на бога, **на царя и на цялата солунска област**". Братята са граждани на Византийската империя и владеят **перфектно гръцки и славянски език**. Дългият спор за произхода на двамата братя вероятно никога **няма да заглъхне**. **Какъв** е народностният произход на семейството пространните жития не съобщават **категорично**. Има различни сведения, които предлагат данни за славянобългарската **народност на двамата братя**. Дългогодишният съратник на Константин-Кирил - Климент **Охридски, пише в съставеното от него Кратко житие**, че Константин-Кирил е българин. В същото **житие е отразено, че в двореца на хазарския каган** Константин-Кирил заявява, че **не произхожда от византийско семейство; че** дядо му принадлежи към приближените **на чуждестранен "цар"**; че този дядо **е избягал в чужбина**, където и **Константин-Кирил** е роден. Тъй като по това време няма друга **гръцка държава извън** Византия и от всички славяни само българите имат цар, следва да се **заклучи, че братята са** потомци от второ поколение на **изгнаническо, невизантийско**, високопоставено семейство, което **някога е** принадлежало към двора на български цар. В тази връзка, интересен **е и фактът**, че използваното от **Константин-Кирил** наречие на славянския език **не е говореното в Солун, а такова, употребявано много по-далеч** на североизток, в българските земи. Самите езикови особености на **Константиновите съчинения** и духът на трудовете му са много близки до тези на **Черноризец Храбър, за когото се счита, че** принадлежи към българския княжески двор. Константин-Кирил много горещо и убедено защитава славянските интереси в Моравия и Венеция, бори се за културното равноправие на славяните, **поттикнуват** от симпатии **към** тях, което косвено също сочи

за славянския му произход.

От Панонските легенди и Житието на Кирил се знае, че Методий в продължение на 10 години заема длъжността управител на една славянска област, разположена близо до Солун. След това заминава за манастира "Полихрон" в планината Олимп, където отначало е приет за монах, а след това става негов игумен. От своя страна, Константин-Кирил отрано показва удивителни способности и наклонности към философията и поезията, заради което е изпратен да учи в прочутата школа в Цариград - Магнаурската, където получават образованието си синовете на византийската аристокрация. За времето школата е най-висшето учебно заведение във Византия, в което се изучават разнообразни дисциплини. Сред учителите на Константин-Кирил са Лъв - философ и граматик, един от най-учените мъже на Византия през IX в., както и Фотий - бъдещ патриарх. По време на следването си младежът проявява своите големи дарования, които не остават незабелязани. След завършването й той остава там като преподавател по философия и получава прозвището "философ". От този период е и първата значителна публична проява на Константин-Кирил - спорът му с патриарх Йоан VII Граматик, който е противник на почитането на иконите. В диспута между тях младият философ блясва със своето остроумие, красноречие и точни знания и оборва аргументирано своя противник.

Кирил създава славянското писмо и превежда най-необходимите текстове за просветната си дейност сред славяните още във Византия, преди да се отправи за Велика Моравия през 863 г. Там ги изпраща византийският император по молба на моравския княз Ростислав, който иска да създаде славянска църква и така да се противопостави на германизацията. Трудностите при това идват най-вече от уникалното обстоятелство, че трябва да се превежда на език, който още не е литературно изграден и в който липсват думи за редица религиозни, философски и културни понятия. Създадените при превода неологизми убедително свидетелстват, че за Кирил и Методий славянският език е близък, майчин. Постиженията в развитието на езика, талантливо предаденото значение на абстрактните категории, показват, че братята са гениални преводачи.

До 862 г. Кирил и Методий превеждат т. нар. Изборно евангелие /избрани евангелски текстове за четене в неделни и празнични дни/, Хризостомовата /Златоустовата/ литургия. Служебник /молитви и четива за различните църковни служби/, части от Псалтира и Требника. При превода за някои от свещените книги /Апракоса - Изборното евангелие/ той се проявява като тънък познавач на българската

народна реч от IX век и гениален преводач.

Кирил и Методий остават в Моравия около три години и половина. Поради възникналите конфликти с немското духовенство те отиват в Рим през 867 г. да защитят делото си пред папата. Блестящият полемичен дар на Кирил склонява папа Адриан II да признае официално славянските книги. В римската църква "Св. Марина" е отслужена литургия на славянски език. В Рим Кирил се разболява и на 14 февруари 869 г.

умира. Погребан е в базиликата "Св. Климент" в Рим.

Методий продължава своята **проповедническа** и просветна дейност сред западните славяни да смъртта си на 6 април 885 г.

Създаденият от **Кирил и** Методий **славянски** литературен език о старобългарски. **Назоваването** му с други имена, като старославянски **или староцърковнославянски**, не е основателно. При това **тук не** става дума за измисляне на изкуствен език, а за живата, обработена реч на един народ. Старобългарският не е употребяван само като книжовен език за църковни нужди, той е служел на народа в неговото развитие, а оттам ляга и в основата на средновековната ни култура. **Така** българите записват в летописа на европейската цивилизация епохални постижения на една ранна култура, която вдъхновява духовното развитие **на** почти цяла Източна Европа. Преводите на светите братя полагат основите на славянските литератури и на практика заявяват и защитават тезата за равенството на славяните и включването им **в тогавашния** официално признат културен кръг **на** цивилизованите народи. Според **академик Иван Дуйчев** **Кирил и Методий са** едни от **най-забележителните** личности от европейското средновековие **и в известен смисъл са свързващото звено** между **славянските** народи, Византия и Запада.

Създаването на **нова азбука**, пригодена за **славянската реч**, и **възникването на нова..** славянска книжнина благодарение на тази азбука е истинска културна революция в живота на тогавашния християнски свят. На едно **многочислено** славянско население **се** признава правото да има азбука и книжнина. **Кирило-Методиевото** дело разрушава и неофициалната концепция за "трите свещени езика" - **иврит**, гръцки и латински, която **до** известна степен е била пречка за културното **развитие** и на останалите европейски народи. При голямата по това време културна и езикова общност между отделните **славянски клонове** книжовният **език на Кирил и Методий** и техните ученици **бързо и лесно се превръща в общославянски книжовен език.**

Възникването на славянската писменост, чиито създатели са Св. Св. Кирил и Методий, бележи огромна промяна не само в историческия живот на славяните,, но и на цялата европейска цивилизация. И не е случайно, че през 1980 г. първият папа

славянин Йоан Павел II обяви двамата Солунски братя за **съпокровители** на Европа. българите записват в летописа на европейската цивилизация епохални постижения **на** една ранна култура, която вдъхновява духовното развитие на почти цяла Източна Европа.

Преводите на светите братя полагат основите на славянските литератури и **на практика заявяват и защитават тезата за равенството на славяните и включването им в тогавашния официално признат културен кръг на цивилизованите народи.** Според академик Иван **Дуйчев** **Кирил и Методий са** едни от **най-забележителните** личности **от**

европейското средновековие и в известен смисъл са свързващото звено между славянските народи, Византия и Запада.

Създаването на нова азбука, пригодена за славянската реч, и възникването на **нова**, славянска книжнина благодарение на тази азбука е истинска културна революция в живота на тогавашния християнски свят. На едно **многочислено** славянско население **се** признава правото да **има** азбука и книжнина. **Кирило-Методиевото** дело разрушава и неофициалната концепция за "трите свещени езика" - **иврит**, гръцки и латински, **която до** известна степен е била **пречка** за културното **развитие и на** останалите европейски **народи**. **При голямата по това време културна и езикова общност между** отделните **славянски клонове книжовният език на Кирил и Методий и техните ученици бързо и лесно се превръща в общославянски книжовен език.**

Възникването на славянската писменост, чиито създатели са Св. Св. Кирил и Методий, бележи огромна **промяна** не само в историческия живот на **славяните, но и на** цялата европейска цивилизация. И не е случайно, че през 1980 г. първият папа славянин Йоан Павел II обяви двамата Солунски братя за **сънокровители** на Европа.

Written by Filip Dandulov

На снимката сж децата отъ българското училище при Македоно-Българската православна черква, Свѣти Свѣти Кирилъ и Методи въ градъ Торонто .Тържеството бѣ на 12 Май 2006 година въ Торонтовскияъ Университетъ.